

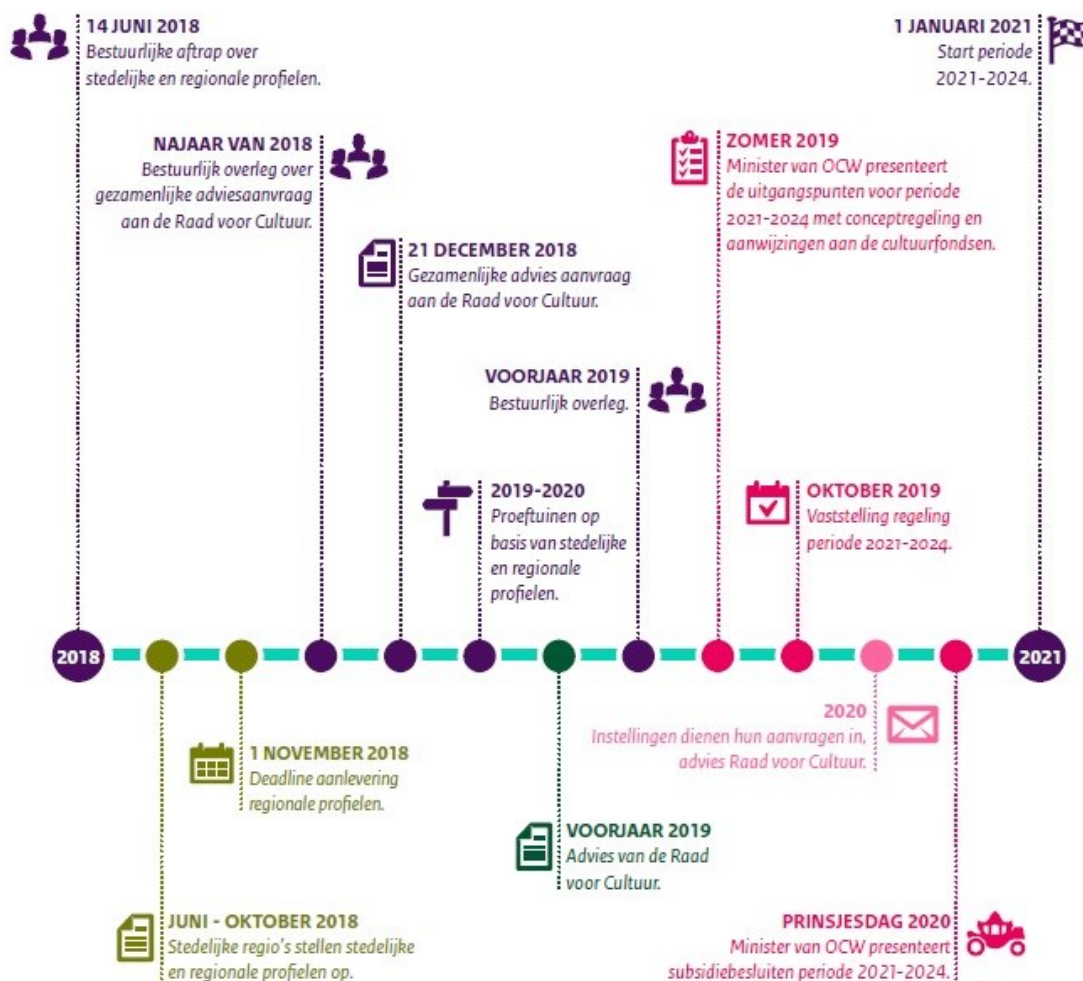
Bijeenkomst We the North: proeftuinen

Datum: 14-03-2019

Deze bijeenkomst vond plaats om het (culturele) veld van Noord Nederland mee te nemen in regionale beleidsontwikkelingen van We the North. In dit verslag leest u puntsgewijs wat er in de verschillende deelsessies is besproken. Mocht u na afloop nog vragen en/of opmerkingen hebben kunt u altijd contact met ons opnemen via: wethenorth@provinciegroningen.nl

Ontwikkelingen OCW

De beleidsperiode 2021 – 2024 is in aantocht. Daarvoor heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap alle 15 regio's opgeroepen om een regioprofiel en proeftuinen te ontwikkelen. De regioprofielen zijn vormvrij. Het regioprofiel moest ingeleverd worden op 1 november 2018 en dienen als basis voor het cultuurbeleid 2021 – 2024. De proeftuinen moesten ingeleverd worden op 1 maart 2019. Op basis van de ingeleverd proeftuinen krijgt elke regio één proeftuin gematcht vanuit het Rijk voor de uitvoering. De gekozen proeftuinen kunnen daarna nog één keer worden bijgeschaafd en moeten 15 april 2019 worden ingeleverd. De uitvoering van de proeftuinen is in 2019 en 2020. Hieronder de weergave van de ontwikkeling van het nieuwe beleid.

Voor meer informatie zie: <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kunst-en-cultuur/cultuurbeleid-2021>

Ontwikkelingen We the North

We the North heeft vier proeftuinen beschreven: de Co-Creator, Cultuur: mag dat in de frituur?, Meertaligheid en Artist in Space. Alle proeftuinen zijn terug te vinden op onze website. Drie van deze proeftuinen zijn ingediend bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap voor matching vanuit het Rijk. De proeftuin de Co-Creator is niet ingediend, omdat deze gaat over de werkwijze die de We the North hanteert. We the North heeft ervoor gekozen om de drie ingediende proeftuinen uit te voeren, ongeacht de matching. De proeftuinen zullen worden gefinancierd door We the North met een basisbedrag, zijnde € 120.000,- per proeftuin. De proeftuin Meertaligheid werkt samen met provincie Overijssel en Gelderland. Deze provincies leggen ook geld in. De proeftuin Meertaligheid is uitgekozen door het Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en zal worden gematcht. Hierdoor heeft ze een totaalbedrag (inclusief matching vanuit het Rijk) van € 400.000,-. Alle uitwerkingen van de proeftuinen zitten in een andere fase en de uitwerkingen gebeuren los van elkaar.

Korte pitch per proeftuin

Artist in Space

Karina Bakx van Het Resort (Groningen) vertelt over de totstandkoming van de proeftuin. De proeftuin is in gezamenlijkheid met alle deelnemende partijen van de Noordenaars geschreven. De proeftuin bestaat uit twee programmaliijnen: een talentontwikkelingsprogramma en een onderzoek vanuit een 'community of practice'. Het uitgangspunt van deze proeftuin is het versterken van het beeldende kunstklimaat van Noord-Nederland. De uitwerking van deze proeftuin is al redelijk ver.

Cultuur: kan dat in de frituur?

Harmen van der Hoek van het NNT en Club Guy & Roni stelt dat (nieuw) publiek een onderwerp is waar iedere culturele instelling wel mee te maken heeft. Er zijn drie dingen naar voren gekomen in twee voorgesprekken: het delen van publiekgegevens tussen schouwburg en instellingen, definiëren wat (nieuw) publiek is en het maken van een productie. Een ander belangrijk punt wat naar voren kwam is dat nieuw publiek geen doel op zich is. Het gaat altijd om de artistieke ontmoeting. De uitwerking van de proeftuin wordt nu opgestart.

Meertaligheid

Edith Nobel van de Provincie Fryslân stelt dat taal onderdeel is van onze identiteit. Taal gaat verder dan woorden, maar gaat ook over bijvoorbeeld lichaamstaal, emoties, poëzie, gebarentaal. De titel van de proeftuin is ook "Rijk van Taal", maar dat is tot nu toe nog nergens genoemd. Deelnemende overheden aan de proeftuin zijn We the North en de provincies Overijssel en Gelderland. Deze provincies zijn niet aanwezig. De provincie Overijssel was in de middag ook aanwezig.

Artist in Space

Met de proeftuin Artist in Space wil de regio Noord-Nederland haar beeldende kunstklimaat versterken, door binnen een breed samenwerkingsverband nieuwe kansen te creëren op het gebied van talentontwikkeling en gezamenlijk te onderzoeken hoe het Noorden ruimte kan bieden aan een bruisend en inspirerend kunstklimaat.

Artist in Space wil hierbij de opmaat zijn naar een duurzaam beleid in de ondersteuning van een kansrijk en divers makersklimaat en de positie van de Noordelijke kunstenaars en presentatie-

instellingen in de landelijke cultuurketen versterken.

Het initiatief voor de Artist in Space proeftuin is ontstaan vanuit de samenwerking tussen platform Noordenaars (10 noordelijke presentatie-instellingen) en We the North (7 noordelijke overheden)

De proeftuin bestaat uit twee programmalijnen:

1. Talentontwikkelingsprogramma binnen de beeldende kunst.
Een serie experimentele projecten rondom talentontwikkeling van beeldende kunstenaars en bemiddelaars (curatoren, kunstcritici en producenten). Hierbij worden maatwerk ontwikkelingstrajecten opgesteld voor kunstenaars en bemiddelaars, begeleid door de samenwerkende presentatie-instellingen van Noordenaars.
2. Onderzoek vanuit een 'community of practice'.

Samen met lokale overheden, presentatie-instellingen, makers, bemiddelaars en de beroepsopleidingen onderzoeken we in dit traject wat een goed makersklimaat in het Noorden nodig heeft, wat de verschillende behoeftes hierin zijn en hoe de kunstenaar een zichtbare en relevante plek kan innemen in de samenleving. Het traject biedt ruimte aan intervisie, reflectie en uitwisseling van opgedane kennis en ervaring. Bovendien worden in dit traject de resultaten van de proeftuin inzichtelijk en overdraagbaar gemaakt, naar het werkveld en het publiek.

Uit de workshop zijn verschillende ideeën en tips naar voren gekomen:

Onderzoeksvraag: "Bestel een kunstenaar", wat betekent het als een dergelijk loket geopend zou worden? Hoe moet/kun je daar mee omgaan?

Ideeën

- Gezond ouder worden: vrijetijdseconomie/gezondheidseconomie;
  - Opdracht voor innovatie
  - Europese kansen
  - Voorbeeld: dokters op atelierbezoek in het UMCG
- Top Noordenaars zichtbaar in maatschappij/andere sectoren;
- Hoe kunstenaars selecteren;
- Ook in overweging nemen: architectuur/mediakunst;
- Onderzoeksinstituut voor kunst & wetenschap (in samenwerking met universiteiten, hogescholen, Bremen) en presentatiemogelijkheid.

Tips

- Niet té breed. Er moet een focus worden aangebracht;
- Ga in gesprek met het Tschumipaviljoen;
- Professioneel + duurzaam > nu beginnen> samenwerking met Into Nature;
- Focus op de beeldende kunst;
- In kaart brengen van de volledige infrastructuur;
- Kunstraad voor Noord-Nederland;
- Zorg dat het structureel wordt;
- De term 'social design' niet lichtvoetig gebruiken.

Cultuur: mag dat in de frituur?

De groep is gevraagd om zich op te splitsen in deelgroepen en na te denken over de randvoorwaarden voor de proeftuin: wat wil je meegeven als tip, waar moet rekening mee worden gehouden, etcetera? Vervolgens moeten de randvoorwaarden in een top 5 worden geplaatst. Elke groep kon daarna kijken bij de andere groepen om te zien of hier een beter idee tussen zit. Aan het einde presenteerde elke groep een top 2 van de randvoorwaarden.

Hieronder de adviezen op hoofdlijnen uit de verschillende groepen:

- 1. De doelgroep moet centraal staan in het proces & betrek de doelgroep actief*
Bij het maken van een productie moet je goed voor ogen hebben voor wie je de productie maakt. Je moet echt in gesprek gaan met het (niet) publiek om te weten te komen hoe je ze kan bereiken met een productie. Alleen op die manier zal het (nieuwe) publiek bereikt worden.
- 2. Breng de drempels in beeld waarom mensen niet naar het theater gaan en luister naar het publiek*
Het is vaak niet duidelijk waarom sommige mensen niet naar het theater komen. Het kan bijvoorbeeld liggen aan de marketing en communicatie, maar het kan ook liggen aan de drempel die mensen ervaren om naar een theater of schouwburg te gaan. Sommige mensen zijn nog nooit van hun leven in een schouwburg geweest. De beste manier om hier achter te komen is door deze vraag te stellen aan het (nieuwe) publiek.
- 3. Successen en mislukkingen met elkaar delen en ruimte om te mislukken*
Het is belangrijk om te delen met elkaar wat wel en wat niet goed gaat. Het (financiële) risico van een mislukking belemmert de innovatie.
- 4. Doen! De oproep is om producties te gaan maken. Al spelenderwijs leert men;*
Deze tip spreekt voor zich.
- 5. Draai het om! Ga uit van onbereikbare doelen: welke beleving wil je bereiken? Toon ambitie en lef*
Door grote ambities te hebben kan er misschien ook meer bereikt worden. Dit is bijvoorbeeld met de Reuzen bij Culturele Hoofdstad gebeurd. Veel inwoners uit wijk Cammingaburen komen nooit in aanraking met kunst en cultuur. Doordat zij ineens in aanraking kwamen met kunst en cultuur gebeurde er iets bijzonders: de beleving stond hier bij centraal. Zet in op beleving/wat je wil bereiken.
- 6. Het bereiken van nieuwe doelgroepen is een proces wat veel tijd kost. Hier moet je geduld voor hebben*
Soms werkt iets pas goed als je het voor de derde keer doet. Dit vraagt om vertrouwen en ruimte om te ontwikkelen.

Meertaligheid

Waar gaat het over? Hoe definiëren we meertaligheid?

Meerwaarde van meertaligheid in kunst en cultuur.

Taaldiversiteit, taalbewustwording

Waarom?

Kunst is het uitgangspunt in de benadering van meertaligheid. NB: het gaat hier dus niet om taalbeleid an sich, maar om meertaligheid als vanzelfsprekende basis in kunst- en cultuuruitingen. Context is nieuw rijks cultuurbeleid. De noordelijke regio is bij uitstek geschikt om cultuurbeleid op het gebied van meertaligheid te ontwikkelen: vanwege de tweede rijkstaal het Fries, vanwege het convenant Nedersaksisch in combinatie met de vele talen die hier gesproken worden door expats en migranten. Dit biedt de mogelijkheid om op een speelse en experimentele manier nieuwe verbanden te leggen in kunst en cultuur. Doel is taal cultureler te maken en de cultuur 'taliger'.

Belangrijkste noties uit de workshops

Uit de workshops met het veld bleek dat het begrip meertaligheid verschillende associaties oproept. Het gaat o.a. over taal, kunst, cultuur, laaggeletterdheid, inclusiviteit, culturele diversiteit, migranten, expats, identiteit, literatuur, vertalers, zorg, gebarentaal, expressie, internationale uitwisseling, taalverlies, interdisciplinariteit en cross-overs. Kortom; een grote verscheidenheid aan invalshoeken. Om tot een concrete uitwerking van de proeftuin te komen, zullen we hier keuzes in moeten maken. Dit betekent dat niet alle thema's een plek zullen krijgen in de uitvoering van de proeftuin.

Op basis van de input tijdens de workshops hebben we drie overkoepelende thema's opgesteld:

1. *Meertaligheid als inspiratie voor kunst en cultuur*

Het gaat hier om het creëren van een eigen signatuur binnen de kunsten met meertaligheid als basis. Innovatie binnen en tussen kunstdisciplines is hierbij het uitgangspunt.

Meertaligheid dient als inspiratiebron voor interdisciplinaire (muziek, theater, film, literatuur, beeldende kunst) en cross-sectorale (zorg, cultuur, toerisme) kunstprojecten.

Thema's: interdisciplinariteit, cross-sectoraal, expressie, innovatie en identiteit.

2. *Meertaligheid als onderdeel van het maakproces*

Meertaligheid gaat ook over inclusiviteit. Enerzijds gaat het om de toegankelijkheid te vergroten van kunstprojecten door de taal van de ander te spreken. Hierdoor voelen mensen zich begrepen en gehoord. Taal is veel gevallen een barrière in de kunstsector waardoor (onbedoeld) uitsluiting plaatsvindt door verschil in woordenschat en referentiekader.

Anderzijds gaat het om nieuwe doelgroepen aan te spreken met behulp van taal, zoals migranten, expats, vluchtelingen en doven.

Thema's: inclusiviteit, diversiteit, cultuureducatie, toegankelijkheid en laaggeletterdheid.

3. *Meertaligheid als basis voor nieuwe netwerken*

Er bestaan al veel netwerken op het gebied van taal, maar de wens is om nieuwe verbindingen te leggen. Bijvoorbeeld tussen taalorganisaties en kunstmakers, literatuursector en andere kunstdisciplines, Friezen en Nedersaksen, ouderen en jongeren, platteland en stad en plaatselijke bevolking en immigranten. Daarnaast is het ook van groot belang om met dit thema internationale verbindingen te leggen.

Thema's: kunst, literatuur, internationaal, gelijkwaardigheid en innovatie.